

Softwarovou piraterii má i realitní sektor

Author: SF / Petr Bým | Published: 02.09.2010

V Česku má podle údajů tuzemské pobočky BSA (Business Software Alliance) nelegální původ 37 % užívaného softwaru. Nejvíce se „pirátují“ aplikace pro projektování typu CAD (Autodesk), kancelářské programy (MS Office), operační systém Windows, programy potřebné pro provoz systému (typicky antivirové programy Symantec), grafické programy a DTP systémy Adobe a Corel. V důsledku softwarové piraterie u nás výrobci počítačových programů ročně přicházejí o tržby v hodnotě 3,6 mld. Kč.

I software je součástí konkurenčního boje

„Pirátské“ ztráty se výrobci softwaru snaží omezit především přímými kontrolami v podnicích. Často jim přitom pomáhá soutěž na trhu. „Rostoucí počet oznámení o nelegálním užívání aplikací typu CAD je stále častěji motivován i vyostřeným konkurenčním bojem, a to zejména mezi architekty, projektanty či návrháři průmyslových konstrukcí a strojů. Konstrukční software je pro tyto obory klíčovým nástrojem podnikání a jeho cena může tvořit podstatnou část nákladů firmy. Pokud konkurence užívá takový software nelegálně, může výrazně snížit ceny svých služeb. To se poctivým firmám samozřejmě nelíbí, a pokud o takových praktikách vědí, informují nás. To se týká zejména produktů společnosti Autodesk, jejíž populární software pro provádění technických výkresů se hojně pirátsky kopíruje,“ říká Jan Hlaváč z BSA.

Průměrná výše odškodného, které přistižená firma musela zaplatit poškozeným výrobcům softwaru, se u nás loni vyšplhala na 240 tis. Kč, výjimkou ale nejsou ani kompenzace dosahující mnohasettisícových částek. Pachatelům pirátství ovšem hrozí nejen vysoké peněžité tresty, v úvahu podle stávající legislativy připadá také propadnutí věci, nebo dokonce trest odnětí svobody až na dobu pěti let. Peněžité postih ale přichází ke slovu nejčastěji. „Obvinění obvykle musí uhradit poškozeným softwarovým firmám odškodné, a to až dvojnásobek hodnoty nalezeného nelegálního softwaru,“ konstatuje Jan Hlaváč.

Výmluvy téměř trapné

„Já o pirátském softwaru nic nevěděl a navíc za to vůbec neodpovídám!“ - taková je nejčastější reakce manažerů firem, které čelí obvinění ze softwarového pirátství. „Byla to jen záložní kopie,“ nebo „to mi nainstaloval na počítač kamarád, já o tom nic nevím,“ - takto zase nejčastěji reagují domácí piráti, tedy ti, kteří užívají či distribuují nelegální software pro soukromé účely v domácnostech. „Často se také piráti odvolávají na neznalost zákona a licenčních ujednání spjatých se softwarem, který nelegálně užívali,“ vysvětluje Jan Hlaváč. Valná většina tvrzení, jimiž se piráti hájí, se podle něj dá označit za obyčejné výmluvy: „Uvěřitelné jsou pouze argumenty, že manažeři přímo nepodporovali šíření pirátského softwaru, že pochybili jen tím, že se o problematiku nezajímali.“ Oproti minulým letům se podle BSA stále častěji

objevuje tvrzení manažerů, že za problematiku užívání softwaru ve firmě odpovídá někdo jiný. Na obhajobu ale takový argument rozhodně nestačí. „Management nemusí nelegální software přímo instalovat. Svůj díl viny může nést tím, že se nesnažil pirátství zabránit, a přehlížením problému šíření nelegálního softwaru umožnil,“ varuje J. Hlaváč. Nezájem manažerů malých firem o potírání pirátství potvrdila nedávná anketa BSA - více než polovina respondentů (53 %) nevěděla, kdo je ve firmě za software odpovědný.

Kůži na trh nesou správci výpočetní techniky i manažeři

Vinu a odpovědnost za porušování autorských práv k softwaru se snaží vrcholový management obvykle svalit na někoho jiného. „Nejčastějším obětním beránkem jsou správci výpočetní techniky, ale i řadoví zaměstnanci či dodavatelé informační techniky,“ upozorňuje Jan Hlaváč. Správci či zaměstnanci jsou nezřídká k pirátství nepřímo nuceni vedením firmy, například tím, že dostanou příkaz instalovat software na více počítačů, než kolik dovoluje licence. „Tím se ale vystavují reálnému nebezpečí, že za pirátství budou nakonec pykat oni. Manažeři se za své zaměstnance zatím nikdy nepostavili,“ důrazně varuje J. Hlaváč a doporučuje takové pokyny důsledně odmítat.

Ale ani svalováním viny se firemní management své odpovědnosti nemůže zbavit. Vlastník firmy či její nejvyšší vedení ze zákona odpovídají za chod společnosti, a tedy i za případné nelegální užívání softwaru. Odpovědnosti se nelze vyhnout ani za předpokladu, že manažer instalace nelegálních kopií nenařídil či se jejich instalace nezúčastnil. Z evidence případů BSA vyplývá, že na tento mylný předpoklad již doplatilo mnoho manažerů. „Řada z nich skončila u soudu či se snažila dosáhnout mimosoudního vyrovnání s poškozenými výrobci softwaru,“ konstatuje J. Hlaváč.

Hlavním důvodem vzniku pirátství ve firmách je neochota managementu pohlížet na software coby plnohodnotnou součást majetku společnosti. „Je poměrně časté, že výrazná část firemního softwaru není vůbec evidována a vedení společnost nemá ani potuchy o jeho původu. Setkáváme se i s tím, že společnost nedokáže odpovědět ani na otázku, kolik provozuje počítačů. To je jasný varovný signál, že něco není v pořádku,“ říká Robert Kleiner, ředitel společnosti truconneXion, která se prevencí softwarového pirátství zabývá.

Nejen represe

BSA se ve své činnosti zaměřuje zejména na malé a střední firmy napříč všemi sektory s důrazem na kreativní obory. Policejní razie ve firmách podezřelých z užívání nelegálního softwaru se uskuteční nejčastěji na základě oznámení někoho zevnitř firmy či z jejího okolí. „Takových oznámení dostáváme ročně mnoho desítek, loni se díky propagačním kampaním jednalo dokonce o několik tisíc oznámení,“ říká J. Hlaváč a dodává: „Pokud jsou oznámení věrohodná, podáváme na takové firmy trestní oznámení. Informátoři se ale mnohdy obracejí přímo na policii. Důvodem takového oznámení bývá nejčastěji osobní msta, ale i nesouhlas s nelegálním počínáním firmy.“

Boj proti softwarovému pirátství se samozřejmě neomezuje jen na represí. Letos má BSA v plánu oslovit několika desítek tisíc firem v odvětvích s vysokou mírou pirátství. Kampaně se zaměří hlavně na firmy s méně než stovkou zaměstnanců. Z prosincové analýzy BSA totiž vyplynulo, že nejvíce ilegálních počítačových programů je v podnicích se zhruba padesáti zaměstnanci. Naopak nejméně se pirátský software vyskytuje ve firmách s 250 a více počítači. „Budeme se navíc snažit ve spolupráci s výrobci softwaru cíleně vytipovávat firmy, které užívají nelegální software dlouhodobě. Úzkou spolupráci jsme navázali například se společnostmi Microsoft, Adobe a Autodesk,“ říká J. Hlaváč. A manažer společnosti Autodesk Jan Bucek dodává: „Většinou se nám povede případy pirátství vyřešit mimosoudně.“